

Nytt fra

Smøla Historielag

Nr 2/2008

2. årgang

Vi håper at alle husstander i Smøla har fått ei oppmoding om å melde seg inn i Smøla Historielag.

Lokalhistorie har mange interessante og spennende tema. Og den er en med på å skaper identitet.

Smøla historielag er nystarta, men vi vil prøve å bygge Smøla på vår måte med å ta vare på smølahistoria.

Arbeidsprogrammet for 2008 ser slik ut:

1. Få gitt ut Smølaminne i 2008
2. Fane/lagsregistreing. Etterarbeid til utstillinga til Smøla Museum sommeren 2007.
3. Bildeinnsamling. Satse på tema.
4. Samarbeide med fylkesfotoarkivet i Møre og Romsdal om å få lagt ut landskapsbilde fra Smøla
5. Samarbeide med Smøla kommune om 50-årsjubileum for kommunen..
6. Sjå nærmere på sang og musikk fra Smøla
7. Smølas utvandringshistorie
8. Ha en temakveld om ord og uttrykk fra Smøla

Skal vi gjennomføre dette programmet, forutsetter det at de som har lyst til å gjøre en innsats på noe av dette, melder seg til styret. Det er så mange oppgaver at det må lages grupper for de enkelte oppgavene. Alle er velkommen til en innsats.

Lokalhistorie som salgsobjekt.

I Tidens Krav 6.juli i år skriv avisa om *Kanonbra 1808-markering*

Det er 200 år sia dei engelske skipa HMS Tartar (fregatt) og HMS Cygnet (orlogsskip) kom sigande inn Omsundet og gjekk til åtak på Christiansund Red.

Og Adresseavisen skriv om Olavsfestdagene som en suksess.

Her på Smøla skal vi snart bygge eit Gurisenter. Det var i 1990 at Edøy menighetsråd markerte 800-årsjubileum for Edøy gamle kirke. Dette jubileet blei arrangert i nært samarbeid med Smøla kommune. Og ikkje minst daverande rådmann i Smøla, Kjell Kvam, såg potensiale i gjenbruk av noe fra dette jubileet.

Gurisenter

Det som no er i ferd med å skje er så mye meir enn spelet. Her blir det plass for ein mangfoldig kultur. Utanom ny spel plass for Gurispelet blir det fast galleri av arbeid av kunstnaren Daniel Hagerup f. i Grønvika, Smøla. Statskraft kjem inn med vindkraftpresentasjon. Det er eit spennande prosjekt som vil dagsaktuelle ting, kunst, kultur og lokalhistorie. Ein fin velkomst i inngangen til Smøla og smølasamfunnet

Smøla kommune 50 år.

1960 blei kommunane Edøy, Hopen og Brattvær til Smøla kommune. Smøla kommune vil markere det og historielaget vil delta i denne markeringa. Markeringa er på idestadiet enno, så vi tar imot gode idear.

Smøla folkebibliotek

har ei god lokalhistorisk samling. Bygdebøkene fra Smøla og nabokommunane er her til utlån. Mange har utarbeidd slektshefte og mange finn du i biblioteket. Likeins er det ein god del lokalhistorisk litteratur fra historiske tidsskrift, avisutklipp og eldre Smølaminne. Biblioteket har også leseapparat for mikrofilm.

Smølaminne 2008

Reknar vi med å ha i handelen i god tid før jul. Merdlemmene vil få heftet tilsendt. Prisen på heftet blir 120 kr.

Ord og uttrykk

Per Bastian Kuløy presenterte noen ord og seiemåter på årsmøtet til Historielaget i vår. Vi blei der enige om å ta et eget temamøte på dette seinere i året.

ICA Straumen har i lengere tid presenter smølauttrykk på sine kassalapper. Og det har vekt interesse.

Det er gitt ut uttrykk av lokale ord og meninger av Bøfjorde Historielag og det er også gitt ut ei bok omm Frøyauttrkk. Vi har nok mye likt med våre naboer, men og det som er spesielt for oss. Tid for dette møtet blir bestemt seinere.

Oldemors hage

Kva planter fann vi som hageplanter her på Smøla for 100 år sia?

Hopen Gravsted, Rokstad

Dette gravstedet er eit kulturminne her på Smøla og er lite påakta. I vår var det ein dugnad der for å rydde . Det blei gjort mye, men det står noe igjen. Det bør bli gjort neste vår. Det er Smøla kommune som har hand om dette.

Sang og musikk er eit spennande variert tema.

Terje Sundet har samla slåttemusikk fra Smøla. Det er eit fyldig manus, men det gjentår noe arbeid ennå. Og bildesamlinga til det heftet er ikke gjort ennå. Men det er håp om å få gitt ut dette arbeidet. Han har også med noe religiøs musikk.

Edøy Menighetsråd presenterte i sommer noen religiøse folketoner fra Smøla. Det var Petronella Henriksen fra Brattværet og Arnt Lervik som hadde sunget salmer for Edvard Bræin. Han hadde skrevet ned noter og Albert Lervik hadde fått disse fra Ola Bræin. Men vi har meir å ta av.

Korsang har stått smølaværingene nær. Histoira til Dahls mannskor, Hopen mannskor, Veiholmen mannskor, sankoret Heiløa, Gjallarhorn, Smølakoret. I tillegg har det vært mange kristelige sanglag og mange danseband og spillemannsgrupper. Korpshistoria på Smøla fortjener også å bli tatt fram. Så har vi alle smølasangene. Per Morten Svendsen og Laila Skaret sitter nok inne med med mye av disse.

Smøla bygdearkiv

Dette er ikkje noe offentleg arkiv, men noe som Karle har oppretta i arkivrommet i det gamle Edøy kommunehus, O. Soleims Minne. Her er det oppbevart ein god del møteprotokollar fra nedlagte lag/foreningar, nærings samarbeid, mottaksprotokollar for fisk på Veiholmen på 1800-talet, faner og mange andre ting som fortener å bli tatt vare på. Mye av dette var innlevert til biblioteket v/ Lilly Erna medan de enno var i kommunal eige.

Det er sett inn ein luftavfuktar og det står varme på. Ingeborg Romslo som eig huset, har strømutgiftene.

Smølas utvandringshistorie

er eit anna tema som står i arbeidsprogrammet Styret har ikkje gjort så mye med dette emnet enno. Smølaminne 19XX tok spesielt opp dette emnet. I Smøla folkebibliotek var det ei utstilling om utvandring i 19YY. Der er det også utskrifter av emigrantprotokollar fra de mest brukte hamnene i Norge. Veiholmebnn skole har også laga eit hefte om utvandring fra Veiholmen. Slektsforskardagen i 2008 har tema: De som reiste ut.

Faneregistreringa

Inger Anne Rangnes er godt i gang med registreringa. Det er registrert mellom 30 og 40 faner hittil. Det er eit tidkrevande og nøyaktig arbeid. Inger Anne har fleire til å hjelpe seg, men enno er det mye som manglar av opplysninga. Det godt gjort at så mange faner er bevart. Dei fleste lag som hadde dei er nedlagte i dag. Det viser ein del av vår lokalhistorie. Så dersom du har noe å bidra med, ta kontakt med Inger Anne eller noen i styret i historielaget.

Monument

Vi har i haust avduka det nasjonale monumentet over Oscar Tybring. Det viser til historia bak Redningsselskapet. Men vi har også monument over Fiskarkjerringa, Kulisteinen, Gjelsvikbautaen, bautaer over omkomne på sjøen ved kirkene i Brattvær og Hopen. På gravsted er det bautaer over falne i krig og ukjente. Og så må vi ta med det naturskapte som det knyter seg segner til som Fiskballen, Næverlaet og Jutulsteinen.

Tillitsvalgte i Smøla historielag:

Leder: Karle Gjernes	71 54 11 79 / 958 26 251
epost: karlegje@online.no	
Nestleder: Kirsten Singelton	71 54 31 68
epost: steinar.karlsen@neasonline.no	
Sekretær: Lars Arnfinn Roksvåg	71 54 17 18 / 917 58 388
epost: laroksv@online.no	
Kasserar: Per Bastian Kuløy	71 54 32 29 / 950 98 564
epost: pbkuloey@online.no	
Styremedlem: Tove Betten	71 54 27 00
epost: tobetten@online.no	
Varamedlemmer:	
Kjell Gundersen	952 86 704
epost: kgunna-g@online.no	
Elisabeth Sørli	71 54 04 28 / 992 60 318
epost: bjst3@online.no	
Björg Træthaug	71 54 02 31
epost: gulrot@senswave.com	
Nettside: Magne Gjernes	71 54 11 50 / 468 93 130
epost: maggier@online.no	
Faneregistrator:	
Inger Anne Rangnes	71 54 11 89 / 906 98 116
epost: irangnes@online.no	
Redaksjon Smølaminne:	
Jorun Marie Jonassen	901 94 236
epost: jorunjo@hotmail.com	
Reidun Åstasund	71 54 12 90 / 907 95 407

Kontingenten er kr 100,- pr år både for 2008 og 2009.

Denne kan betales til konto 3936.20.42805.